

Styrelsen

BESLUT

2009-02-13

Dnr HS 2009/59-60

Revision av styrdokument för starka forskningsmiljöer vid Högskolan i Skövde

Styrelsen har tidigare fastställt två styrdokument för starka forskningsmiljöer: *Kriterier för starka forskningsmiljöer vid Högskolan i Skövde* (dnr 87-05-60) och *Riktlinjer för inrättande av starka forskningsmiljöer vid Högskolan i Skövde* (dnr 352-05-60). Bägge dessa dokument fastställdes 2005 och har nu reviderats i två avseenden. För det första har benämningen *starka forskningsmiljöer* bytts mot *forskningscentrum* vilket är den benämning som använts sedan 2007. För det andra har bägge dokumenten sammanförts till ett som både beskriver kriterier och process. Detta har även resulterat i att viss bakgrundsinformation tagits bort, t ex underlagen för det arbete som den arbetsgrupp som ursprungligen utformade dokumenten hade som utgångspunkt för arbetet.

Styrelsen fastställer härmed *Riktlinjer för inrättande och utvärdering av forskningscentrum vid Högskolan i Skövde*.

Leif Larsson

Kopia till

Chefsgruppen
Forsknings- och utbildningsnämnden
Läro- och lärutbildningsnämnden
Studentkåren

Inrättande och utvärdering av forskningscentrum vid Högskolan i Skövde.

1 Kriterier för forskningscentrum

1.1 Grundläggande utgångspunkter

För att forskningen vid Högskolan i Skövde (Högskolan) ska kunna utvecklas måste den hålla en hög vetenskaplig kvalitet och ha ett sådant innehåll att en ökad grad av externfinansiering kan erhållas. Att profilera forskningen mot ett fåtal områden, inom vilka en kraftsamling görs, är en förutsättning för att Högskolan ska kunna konkurrera med andra nationella och internationella forskningsaktörer.

Det finns några grundläggande syften med att organisera forskningen inom ramen för ett fåtal starkt profilerade forskningsområden:

- goda forskarutbildningsmiljöer kan skapas
- möjligheterna att attrahera extern forskningsfinansiering ökar

Att dessa profilerade områden organiseras inom ramen för forskningscentrum ökar möjligheterna till samordning och sammanhållning, även inom tvärvetenskapliga områden. En sådan sammanhållande organisatorisk struktur kan säkerställa att det finns ett ämnesövergripande perspektiv.

1.2 Högskolan i Skövde som forskande högskola

Högskolan har ambitionen att fortsätta vara en forskande högskola. Detta innebär att fokus kommer att vara på hur forskningen kan utvecklas på ett sätt som gynnar Högskolans utveckling. Forskningen vid Högskolan fyller även en viktig funktion när det gäller att befrämja kvaliteten för den utbildning som bedrivs vid Högskolan. Det är därför angeläget att utbildningar, framförallt på de högre nivåerna, kan knytas till forskningscentrum. Detta kan ske genom att Högskolan erbjuder utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som relaterar till vår forskning. Karakterisering av forskningscentrumen betonar därför särskilt de kriterier som ska uppfyllas för att utbildning på forskarnivå ska kunna bedrivas på ett tryggt och framgångsrikt sätt. Den precisering av forskningscentrum som görs i det följande kan därför ses om en beskrivning av *goda forskarutbildningsmiljöer*. Kriterierna för Högskolans forskningscentrum grundar sig därför på de kriterier som Högskoleverket (HSV 1998:27 R) identifierat för goda forskarutbildningsmiljöer, dvs. sådan som har förutsättningar för att etablera en kraftfull fakultetsorganisation.

1.3 Externfinansiering

Ett forskningscentrum ska ha förmågan att i konkurrens erhålla medel för genomförande av större forskningsprojekt. För att ha förutsättningar att kunna göra detta krävs att det bl.a.:

- genererar högklassig publicering, examination av doktorer och inbjudningar att tala vid internationella symposier och konferenser
- attraherar många post-doktorer och gästforskare som bidrar med nya perspektiv

- har en betydande förnyelsekraft och samtidigt en god förankring i kringliggande forskningsfält
- innehåller olika forskningsinriktningar, och vid behov olika discipliner, som befruktar varandra och öppnar för nya frågeställningar och sätt att närma sig dessa
- karakteriseras av höga kvalitetsmål som successivt överförs till nya medarbetare
- har starka forskningsledare
- har god förmåga att kommunicera sin forskning

Den karakterisering som anges ovan uppmärksammar aspekterna resultat, processer och aktörer och ger därmed en betoning åt egenskaper som är viktiga för att ett centrum ska kunna konkurrera om externa medel.

2 Motiv för forskningscentrum

2.1 De finansiella förutsättningarna

Kraven på lärosäten att erhålla extern finansiering för den forskning som de bedriver ökar. Den senaste forsknings- och innovationspropositionen innehåller t ex en omfördelning av anslagen för forskning mellan lärosäten, som till en del baseras på hur lyckosamma lärosätena är i att attrahera externa bidragsmedel. Högskolan har alla förutsättningar att öka anslagen, genom att öka de externa bidragen. Ett medel för att uppnå detta mål, är att forskningen organiseras inom ramen för nationellt ledande forskningscentrum, vilka har en förmåga att attrahera externa medel.

2.2 Egen forskarutbildning och masterutbildning

Högskolan har sedan slutet på 1990-talet aktivt sökt rätten att examinera inom forskarutbildningen. En förutsättning för att bedriva forskarutbildning är att den forskning som bedrivs har erforderligt djup, men även att gemensamma forskningsmiljön är bred nog att erbjuda olika perspektiv på ett ämnes- eller problemområde. Högskolan har historiskt satsat på att etablera olika forskningsinriktningar, men samtidigt krävt att dessa skall vara relaterade till varandra, med syfte att erbjuda en god forskarutbildningsmiljö. Inom delar av Högskolans verksamhetsområden finns idag därför mycket goda förutsättningar att bedriva egen forskarutbildning, alternativt bedriva forskarutbildning i samverkan med andra akademiska parter.

Att bedriva egen forskarutbildning ställer stora krav på Högskolan. Högskolan måste kunna erbjuda en forskningsmiljö som både har viss bredd som djup. Denna miljö måste dessutom vara långsiktig och stabil. Att åstadkomma en sådan miljö kräver stora ekonomiska insatser och samverkan mellan ett stort antal inblandade forskare. Högskolan ska endast bedriva *egen* forskarutbildning - i betydelsen forskarutbildning där Högskolan också har ett formellt ansvar examinationen - inom sina etablerade forskningscentrum, för att garantera studenterna en god forskarutbildningsmiljö.

En relaterad fråga är hur kopplingen mellan forskning och utbildning ska se ut. Högskolan förordar en lösning där masterutbildningar utgör brygga mellan utbildning och forskning. Inrättade masterutbildningar inom forskningscentrumen möjliggör att en nära koppling mellan utbildning och forskning finns. De kan också utgöra en grund för rekrytering till utbildning på forskarnivå, som ett komplement till rekrytering av forskarstuderande från andra lärosäten.

2.3 Tvärvetenskapliga processer

Ett forskningscentrum ska innehålla ett antal relaterade ämnes- eller problemområden. Forskare inom nära relaterade områden ska ges goda möjligheter att belysa en frågeställning ur olika perspektiv, något som kan resultera i integrerade forskningsprojekt. Ett sådant tvärvetenskapligt

synsätt ger Högskolan möjligheter att kombinera befintliga kompetenser (både med sina egna och med andras) och på så sätt skapa en samverkan mellan olika forskare vid belysningen av olika forskningsfrågor. Det möjliggör även att Högskolan kan beforska nya områden och etablerade områden på ett annorlunda sätt inom sina huvudsakliga profiler.

Högskolan har en tradition av att etablera tvärvetenskapliga processer och projekt. Ett av de senare exemplen är forskningsprofilen i informationsfusion, vilken har representation från sju olika forskargrupper inom datavetenskap, produkt- och processteknik och systembiologi.

En förutsättning för att bedriva tvärvetenskaplig forskning av hög kvalitet är att respektive samverkande part har en stark ämnesmässig bas och att dessas olika perspektiv appliceras på ett gemensamt tvärvetenskapligt problemområde.

2.4 Minskad sårbarhet

Kraftsamling, dvs. förekomsten av ett flertal kompetenta forskare, inom ett område gör även att Högskolan inte behöver bli sårbar vid personella förändringar. Detta säkerställer den långsiktighet som är nödvändig för att t ex erbjuda en god forskarutbildningsmiljö, men även genomförande av långsiktiga projekt.

2.5 Samverkan

En viktig förutsättning för att kunna samverka, på lika villkor, är att Högskolan har något värdefullt att bidra med till samverkan. Profiler, och kraftsamling inom en profil, ökar förutsättningarna att Högskolan skall uppfattas som en viktig samarbetspart. Ett tydligt exempel på detta är det samarbete inom forskarutbildningen som Högskolan söker etablera med Örebro Universitet och Högskolan i Halmstad. En viktig utgångspunkt för detta samarbete är att skapa en gemensamt stark part inom ett specifikt område.

2.6 Attraktivitet

Mycket talar för att Högskolan också blir mer attraktiv om den utvecklar forskningscentrum som uppfyller kriterier för att utbilda doktorer. Attraktiviteten bygger i många fall på att Högskolan kommer i åtnjutande av rättigheterna att examinera doktorer. Att uppfylla kriterierna för forskarutbildning är emellertid inte något trivialt, utan centrumen måste hålla hög kvalitet när det gäller resultat, processer och aktörer. Effekterna av ett sådant forskningscentrum ska vara att det producerar forskningsresultat av hög kvalitet, vilket resulterar i att det blir synligt och därigenom kan skapa positiv uppmärksamhet som kan locka forskare och doktorander utifrån.

Om Högskolan utvecklar forskningscentrum kommer vi även att framstå som mer attraktiva för olika forskningsfinansiärer.

2.7 Samordnad forskning

Den forskning som idag bedrivs vid Högskolan har utvecklats utifrån ett strategiskt tänkande som fått som konsekvens att forskningsområden inom olika ämnesfält har vuxit fram, ofta utan starka beröringspunkter. Inrättandet av forskningscentrumen bygger på idén att våra forskningsgrupper närmare ska knytas till varandra, så att de på det sättet bättre ska kunna dra nytta av varandras insikter och nätverk för att mer tvärvetenskapligt utveckla Högskolans forskning. I detta ligger en utmaning som endast kan hanteras om forskarna vid Högskolan visar en beredvillighet att arbeta närmare varandra, men också med kollegor utanför det egna området som har andra synsätt och perspektiv.

Samling och kraftsamling inom ett område medför även att Högskolan får ökade möjligheter att konkurrera med övriga akademiska aktörer. Ett krav på forskningscentrumen är därför att de är

nationellt ledande och internationellt konkurrenskraftiga.

3 Kriterier för forskningscentrum

I detta kapitel preciseras de kriterier som föreslås ligga till grund för inrättande av forskningscentrum vid Högskolan. Utgångspunkt för arbetsgruppens angivelser är i huvudsak de kriterier som använts vid Högskoleverkets värderingar av vetenskapsområden.

Ett forskningscentrum vid Högskolan i Skövde, inom vilken egen forskarutbildning ska bedrivas, kan definieras utifrån de kriterier som Högskoleverkets bedömare använt vid bedömningarna av vetenskapsområden (HSV 1998:27 R). Dessa beskriver kriterier för en god forskarutbildningsmiljö och låg till grund för bedömarnas förslag om examinationsrätt inom ett begränsat delområde av ett vetenskapsområde. De menade att:

"...rätt till forskarutbildning bör kunna ges till en högskola som har uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning och forskning inom ett antal närliggande ämnen in något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen vid högskolan behöver och kan naturligtvis inte spänna över hela vetenskapsområdet." (s. 13, HSV 1998:27 R).

Vår utgångspunkt är att utnyttja de beskrivningar över vad som bör gälla för sådana avgränsade delar av ett vetenskapsområde och låta dessa vara vägledande för vad som definierar på en god forskarutbildningsmiljö.

3.1 Rekryteringsunderlag

"Det ska finnas ett rimligt stort rekryteringsunderlag..., dvs. ett visst antal studenter på C- och D-nivån." (s. 27 HSV 1998:27 R).

Om den forskningsmiljö som finns inom ett centrum ska innehålla ca 50 forskarstuderade, så ska 10-talet rekryteras årligen. Under antagandet att hälften av dessa ska rekryteras ur de egna programmen, så krävs, enligt vår mening, att det inom för forskningscentrumet relevanta ämnesområden examineras ca 30-talet mastersstudenter från Högskolans forskningsinriktade mastersutbildningar.

3.2 Kritisk massa

"...[en mellannivå med lärare med doktors- och docentkompetens] är nödvändig för att hålla god handledarkapacitet i forskarutbildningen." (s. 27 HSV 1998:27 R).

"Det är av stor betydelse att högskolorna kan visa att man är tillräckligt attraktiv för att kunna behålla de mest kvalificerade lärarna under en lägre tid. Med endast ett fåtal docent- och professorskompetenta lärare är högskolorna mycket sårbara på de högsta utbildningsnivåerna." (s. 27 HSV 1998:27 R).

"Om det inom ett ämnesområde, eller ett antal närliggande ämnesområden, vuxit fram en miljö som innefattar professorer och ett 10-tal aktiva forskare med minst docentkompetens och om forskningen stöds med anslag från regeringen så att även rent inomvetenskapliga problemställningar kan bearbetas, kan det enligt bedömningsgruppens mening vara motiverat att denna miljö tilldelas rätten att examinera inom forskarutbildningen." (s. 28 HSV 1998:27 R).

"Det måste finnas tillräckligt många ämnesområden med företrädare med hög vetenskaplig kompetens för att kunna bilda en kompetent fakultetsnämnd. Detta i sin tur indikerar att det bör finnas minst fem eller sex sådana kvalificerade ämnesområden inom det tilltänkta fakultetsområdet." (s. 28 HSV 1998:27 R).

Sammantaget innebär detta att ett forskningscentrum innefattar minst 10 professorer och docenter (av vilka en delmängd bör vara adjungerade eller gästprofessorer). Utöver detta så bör den innehålla

kompletterande resurser på lektorsnivån. Dessa kan både utnyttjas för forskning och för att bistå inom forskarutbildningen. Omfattningen bör vara av storleksordningen minst 20 disputerade (av vilka en delmängd bör vara gästlärare, biträdande lektorer, post-doktorer, eller liknande). Dessa resurser bör vara tillräckliga för att ta hand om 50-talet doktorander.

Centrumet bör dessutom täcka 5-6 olika ämnesområden. Detta uppnås bäst genom att det baseras på samverkan mellan 5-6 ämnesmässigt relaterade forskargrupper (se nedan).

3.3 Balans mellan bidrag och anslag

"Oberoende och långsiktighet är två nyckelbegrepp i en fakultets verksamhet. Det innebär att det måste finnas förutsättning för en fakultet att göra självständiga prioriteringar och fatta långsiktigt bindande beslut om framtida forskning och forskarutbildning. De fasta forskningsresurserna måste vara av den omfattningen att de balanserar de externa medlen för forskning och forskarutbildning." (s 28 HSV 1998:27 R)

Denna formulering innebär att ett forskningscentrum måste ges tillräcklig finansiering av Högskolans forskningsanslag. Detta möjliggör den långsiktighet som är nödvändig för att kunna garantera de forskarstuderande den finansiering som krävs till examen. Centrumen bör därför vara prioriterade ur finansieringssynpunkt. Det är dock ett absolut krav att de kan påvisa en hög grad av externfinansiering, eftersom anslagens omfattning är relativt ringa.

Flera modeller för finansiering är möjliga:

- Utnyttja dagens finansieringsmodell och låta merparten av anslagen utgöra basen för prestationsrelaterad fördelning mellan de olika centrumen.
- Ge en fast finansiering till centrumen.
- En kombination av ovanstående.

Högskolan utnyttjar en kombination av fast finansiering och prestationsrelaterad finansiering. Detta ger centrumen bättre möjligheter att inom sig finansiera sådan grundforskning som har svårt att attrahera externa medel. Det ger även centrumen möjlighet att inom sig utveckla nya områden, vilket är en förutsättning för att de ska kunna ha den dynamik som krävs för att hantera en föränderlig omvärld. Det finns goda skäl att även ha finansiering som baserar sig på prestation, eftersom detta innebär ett kraftigt incitament att producera resultat.

En strategisk avsikt med denna finansieringsform, förutom att ge stabilitet, är att göra det attraktivt att verka inom ett forskningscentrum. En önskvärd effekt är att mindre forskningsgrupperingar söker en relation med forskningscentrumen så att de kan delta i projekt som har sin hemvist inom ett forskningscentrum och att de på sikt även kan ingå i ett centrum.

3.4 Nationella och internationella nätverk

"Fakultetens medlemmar måste sammantaget kunna uppvisa ett mångfacetterat nationellt och internationellt nätverk. Detta skapar bredd och djup i fakultetens arbete samtidigt som det ger en aktiv kontakt med forskningsfronten." (s. 29 HSV 1998:27 R)

Det nationella och internationella nätverket är även viktigt för att kunna ingå i olika forskningssamarbeten. Dessa nätverk gör det lättare att attrahera nationella och internationella forskningsbidrag till Högskolan. En arbetssätt som bör genomsyra forskningscentrumen är att knyta till sig ett antal internationella forskare på olika nivå.

3.5 Resultat och genomströmning

Verksamma forskare inom forskningscentrumen ska dokumentera och sprida de resultat som

genereras. Det innebär att forskarna ska presentera sina resultat i internationella vetenskapliga tidskrifter och vid internationella konferenser. Detta krav är viktigt ur kvalitetssynpunkt och säkerställer att centrumet genererar relevant forskning. Forskarna inom centrumet bör även vara efterfrågade som föreläsare, opponenter, utvärderare och liknande.

Det är även viktigt att centrumet kan påvisa att det inte bara har förmåga att ta emot doktorander utan även att det på bästa sätt säkerställer att antagna doktorander genomför sin utbildning inom de specificerade tidsramarna.

3.6 *Nära koppling till avnämarna*

Det är även av vikt att ett forskningscentrum kan identifiera avnämarna för de resultat och doktorer som det producerar. Dessa avnämare ska även vara beredda att ställa sig bakom inrättandet av ett centrum. Detta stöd kan manifesteras på olika sätt, t.ex. att man efterfrågar centrumets resultat och doktorer eller att man är beredd att ekonomiskt stötta utvecklingen av centrumet.

4 **Ytterligare preciseringar**

4.1 *Forskargrupp*

Med utgångspunkt från ovanstående kriterier för ett forskningscentrum blir grundförutsättningen för ett forskningscentrum förekomsten av forskargrupper. En forskargrupp har ett gemensamt ämnes- eller problemområde. Gruppen ska utgöra den naturliga hemvisten för ett antal forskarstuderande. För att gruppen ska kunna erbjuda en god forskarutbildningsmiljö krävs att den kan uppvisa en 'kritisk massa' med forskare och forskarstudenter på olika nivå. För att anses som en grupp i detta avseende ska den ha minst 1 handledarkompetent gruppleddare, 2 disputerade forskare och 5 forskarstuderande. Målet bör dock vara att gruppen ska bestå av 2-4 professorer eller docenter (varav några gärna bör vara gästprofessorer eller adjungerade professorer), 4-8 disputerade forskare (varav några bör vara gästforskare, forskarassistenter eller liknande) och 10-15 doktorander (varav några med fördel kan vara industridoktorander).

Ett viktigt krav på en forskargrupp är att den innehåller personer som har ett gemensamt intresseområde. Detta manifesteras i form av gemensamma seminarier, gemensamma publikationer, gemensam handledning av doktorander, etc. Denna form av ämnesmässig samverkan är en förutsättning för den tvärvetenskapliga samverkan Högskolan strävar efter.

För att gruppen ska kunna utvecklas kompetensmässigt krävs, utöver egen forskning och forskarutbildning, ett utbyte på den internationella vetenskapliga arenan. En del av detta utgörs naturligt genom presentation av vetenskapliga resultat i internationella fora. En annan möjlighet, som borde utnyttjas i högre grad, är att ha ett personellt utbyte med andra aktörer, genom t ex forskarassistenter och gästlärare.

Ett forskningscentrum utgörs således lämpligen av 5-6 ämnesmässigt närliggande forskargrupper.

4.2 *Forskningscentrum genom samverkan*

Det bör också vara möjligt att en forskargrupp ingår i en extern forskningsmiljö i ett nätverk med andra forskningsgrupper. Det förväntas då att forskargruppen kan finansiera sin verksamhet som del i den nätverksbaserade forskningsmiljön. De kriterier som här anges för att identifiera forskningscentrum bör även uppfyllas av den nätverksbaserade miljön, vilket är särskilt angeläget om forskarutbildning bedrivs i den miljön.

4.3 *Samverkan mellan forskningscentrum*

Högskolan har genom sin tradition och organisation goda möjligheter att etablera tvärvetenskapliga

samarbeten. Det tvärvetenskapliga samarbetet **mellan** forskningscentrum bör uppmuntras. Sådant samarbete möjliggör utveckling av nya områden i gränsyrtorna mellan relaterade centrum.

4.4 *Processerna inom ett forskningscentrum*

Vad som konstituerar ett forskningscentrum är det uppfyller de kriterier som redovisats ovan. Det finns dock några ytterligare mera "mjuka" kriterier som bör uppfyllas av centrumen för att de ska kunna fungera långsiktigt och utvecklas på ett attraktivt sätt.

Ett berör vad som förenar forskargrupperna inom ett forskningscentrum. Det är nödvändigt att det finns något fundamentalt som förenar grupperna, som gör att grupperna utvecklar roller och funktioner gentemot varandra så att de sammantaget framstår som en helhet, som ska utgöra forskningscentrumets totala förmåga. Detta fundamentala kan till exempel vara ett problem eller en samling av starkt relaterade problem, en idé eller ett forskningsmaterial (data).

De personer som kommer att fungera som forskningsledare i grupperna får åtminstone två intressen som måste betraktas som nära relaterade till varandra. Det första och övergripande intresset berör hur den specifika forskargruppens bidrag bör se ut, utifrån den roll gruppen har i forskningscentrumet. Det andra intresset behandlar hur den egna forskningsgruppen kan växa och utvecklas så att forskningscentrumet samtidigt gynnas på bästa sätt i sin utveckling.

Högskolan satsning på forskningscentrum är en långsiktig satsning. Potentialen till förnyelse inom det egna fältet och i kopplingen mot andra måste ges en stor vikt. Det betyder att de som kommer att verka i en sådan tvärvetenskaplig miljö måste ha visat att de i sin forskning har en förmåga till flexibilitet och dynamik.

5 **Inrättandeprocess**

Institutioner som vill ansöka om inrättande av ett forskningscentrum lämnar ansökan om detta till rektor.

Rektor gör en bedömning av det föreslagna centrumet utifrån Högskolans övergripande strategier.

I de fall där rektors bedömning är att det föreslagna centrumet ligger i linje med Högskolans övergripande strategier remitterar rektor ansökan till forsknings- och utbildningsnämnden (FUN) alternativt lärarutbildningsnämnden (LUN) för kvalitets- och innehållsmässig bedömning. Som en del i denna utvärdering bör extern bedömare utnyttjas.

I de fall där FUN:s (alternativt LUN:s) bedömning är att det föreslagna forskningscentrumet möter de minimikriterier som definierats för forskningscentrum vid Högskolan i Skövde, samt har en realistisk plan för hur det ska utvecklas till ett fullt utvecklat forskningscentrum, lämnar rektor förslag om inrättande av centrumet till styrelsen för Högskolan i Skövde.

Styrelsen inrättar ett forskningscentrum för en tidsperiod om sex år.

6 **Ansökan**

Ansökan om inrättande ska innehålla en nulägesbeskrivning, en vision som utgår från ovanstående kriterier för forskningscentrum vid Högskolan i Skövde och tydligt identifierade strategier för att nå visionen. Nulägesbeskrivningen ska beskriva i vilken grad centrumet uppfyller de minimikrav som krävs för inrättande. Visionen ska uttrycka de mål forskningscentrumet har under sexårsperioden. Strategierna ska beskriva hur centrumet ska nå målen, samt hur det ska möta samtliga kriterier som ska gälla för forskningscentrum vid Högskolan i Skövde.

6.1 Nulägesbeskrivning

Nulägesbeskrivningen ska beskriva forskningscentrumet i förhållande till gällande kriterier för sådana. Vissa av dessa kriterier är nödvändiga att centrumet har uppfyllt innan den kan inrättas, medan andra kriterier uttrycker en målsättning för det fullt utbyggda centrumet. I det följande redogörs för den miniminivå som krävs för inrättande.

6.1.1 Rekryteringsunderlag

Inom relevanta ämnesområden för forskningscentrumet ska årligen examineras trettioalet studenter från Högskolans forskningsinriktade mastersutbildningar (motsv.). En förutsättning för ett forskningscentrum är således förekomsten av forskningsinriktad masterutbildning (motsv.). Denna ska ha förutsättningar att uppfylla examinationskravet om trettioalet studenter.

6.1.2 Kritisk massa

Ett forskningscentrums bärande idé är att det finns ett antal forskargrupper vilka *samverkar* inom den inriktning som kännetecknar centrumet. Det är därför en nödvändig förutsättning för ett centrum att det finns ett antal etablerade forskargrupper. Grupperna ska, enligt kriterierna, uppvisa en 'kritisk massa' med forskare och forskarstudenter på olika nivåer. Ett annat nödvändigt krav är att medlemmarna i forskargrupperna har gemensamma forskningsintressen. Detta manifesteras i form av gemensamma seminarier, gemensamma publikationer, gemensam handledning av doktorander, etc.

Målsättningen är att en forskargrupp i ett fullt utvecklat forskningscentrum ska bestå av 2-4 professorer eller docenter (varav några gärna bör vara gästprofessorer eller adjungerade professorer), 4-8 disputerade forskare (varav några bör vara gästforskare, forskarassistenter eller liknande) och 10-15 doktorander (varav några med fördel kan vara industridoktorander). *Den rekommenderade miniminivån för en forskargrupp ingående i ett forskningscentrum vid Högskolan i Skövde är 1 handledarkompetent gruppleddare, 2 disputerade forskare och 5 forskarstuderande.*

Det fullt utbyggda forskningscentrumet ska innehålla 5-6 forskargrupper, dock krävs endast 3 forskargrupper för att det ska uppfylla minimikraven för inrättande. Det är nödvändigt att det finns någonting fundamentalt som förenar grupperna, som gör att grupperna *utvecklar roller och funktioner gentemot varandra* så att de sammantaget framstår som en helhet, som ska utgöra centrumets totala förmåga. Detta fundamentala kan till exempel vara ett problem eller en samling av starkt relaterade problem, en idé eller ett forskningsmaterial (data).

Målet för det fullt utbyggda forskningscentrumet är att den innefattar minst 10 professorer och docenter (av vilka en delmängd bör vara adjungerade eller gästprofessorer som t ex bidrar till miljön genom att fungera som bihandledare till doktorander). Utöver detta så bör det innehålla kompletterande resurser på lektornivån. Dessa kan både utnyttjas för forskning och för att bistå inom forskarutbildningen. Omfattningen bör vara storleksordningen minst 20 disputerade (av vilka en delmängd bör vara gästlärare, biträdande lektorer, forskarassistenter eller liknande). Dessa resurser bör vara tillräckliga för att ta hand om femtiotalet doktorander. *Minimikravet för inrättande av ett forskningscentrum är att det har 5 professorer/docenter, 10 disputerade forskare och 15 doktorander.* Denna omfattning bör vara tillräcklig för att tillhandahålla en god forskarutbildningsmiljö.

Ansökan ska innehålla uppgifter om vilka forskargrupper som ingår i centrumet, och vilket ämnesområde/problemområde som definierar det. Ansökan ska även innehålla redogörelse för hur dessa forskargrupper samverkar, alternativt planerar att samverka, i projekt. Därutöver ska varje deltagande forskargrupps inriktning, omfattning och gruppleddare anges.

6.1.3 Balans mellan bidrag och anslag

Högskolan har relativt begränsade fasta resurser för forskning. En förutsättning för att forskningscentrumen ska kunna nå målsättningarna avseende antalet doktorander är att de i hög grad kan attrahera externa medel för forskning och forskarutbildning. *En minimnivå för forskningscentrum är att deras externfinansieringsgrad är 50 procent.* Målsättningen för en fullt utvecklad miljö är dock att den ska ha cirka 75 procent extern finansiering.

Högskolans fasta forskningsresurser, kommer i huvudsak att fördelas till forskningscentrumen. Eftersom utbyggnaden av dem kommer att ske gradvis, kommer även andelen av de fasta forskningsresurserna till dessa att gradvis öka.

6.1.4 Nationella och internationella nätverk

Ansökan ska kortfattat redogöra för de nationella och internationella nätverk som forskningscentrumet ingår i. Dessa nätverk är viktiga för att kunna ingå i olika forskningssamarbeten. Dessa nätverk gör det lättare att attrahera nationella och internationella forskningsbidrag till Högskolan.

6.1.5 Resultat och genomströmning

Forskarna i det föreslagna forskningscentrumet ska visa att de i hög grad publicerar i internationellt välrenommerade vetenskapliga tidskrifter, konferenser etc. Ansökan måste även redovisa på vilket sätt examination inom forskarutbildningen löses. Det är även önskvärt att centrumet redan producerat doktorer.

6.1.6 Koppling till avnämarna

Ansökan ska identifiera vilka som är avnämare för centrumets resultat och doktorer. Några representanter för avnämarna ska beskriva behovet av centrumet och varför dess resultat och doktorer är viktiga.

6.2 Vision

Ansökan ska innehålla en vision för forskningscentrumets utveckling under den närmaste sexårsperioden. Under uppbyggnadsfasen av ett centrum sammanfaller ofta visionen för det med målsättningarna, uttryckta i kriterierna för fullt utbyggda forskningscentrum. Dock kan förutsättningarna för olika centrum se olika ut, varför det enskilda centrumets förutsättningar och mål måste beskrivas.

6.3 Strategier

Ansökan ska även innehålla tydliga beskrivningar över hur visionen ska uppnås.

7 Organisation

Ett forskningscentrum ska ledas av en styrgrupp bestående av ledarna för de ingående forskargrupperna. Styrgruppen bör inom sig utse en ordförande (motsv.) som kan representera centrumet i olika sammanhang. Styrgruppen ska tillsammans med berörd prefekt (alternativt, berörda prefekter) underteckna ansökan om inrättande av forskningscentrum.

Ett centrum ska tillhöra en eller flera institutioner. Detta innebär att det inte ska ha personalansvar, utan detta vilar på den institutionella organisationen. Det övergripande ekonomiska ansvaret för centrumet ligger även detta på institutionsnivån. Detta gör att det måste finnas ett gott samarbete mellan forskningsledarna och institutionsledning för att ett centrum ska fungera.

Högskolan kommer bland annat att göra uppföljningar av forskningscentrumens ekonomi. För detta ändamål kommer nya verksamhetsgrenar att inrättas. Detta innebär att det första centrumets som inrättades utnyttjar verksamhetsgren 231 och 241 (i stället för 23 och 24). På detta sätt kan centrumets samtliga anslag och bidrag hänföras till det, oavsett institutionell hemvist. Detta innebär också att Högskolans ledning kan fördela medel direkt till ett centrum genom att ange verksamhetsgren för tilldelningen.

8 Utvärdering

Högskolan kommer årligen att följa upp utvecklingen av de inrättade forskningscentrumen. Detta görs genom dialogmöten där centrumets utveckling i förhållande till angiven vision diskuteras. Ekonomi, publikationer, disputationer, mastersexamina etc. följs upp vid dessa möten. Såväl rektors stab som FUN (alternativt LUN) kan initiera dialogmöten, beroende på om huvudsyftet med mötet är att diskutera strategiska eller kvalitetsmässiga frågor. Vid mötena ges representanter för stab, forskningscentrumen, berörda institutionsledningar, studenterna samt FUN (alternativt LUN) möjlighet att delta.

En större utvärdering, initierad av FUN (alternativt LUN), genomförs under första halvåret det sista året i sexårscykeln. Denna utvärdering görs i syfte att få underlag till beslut om förlängning av centrumet. I denna utvärdering kan externa utvärderare komma att ingå. Utvärderingen ska utgöra grund för ansökan om fortsatt inrättande av centrumet.

9 Övrigt

Högskolan har även för avsikt att möjliggöra stöd för forskargrupper som redan ingår i forskningsmiljöer utanför Högskolan i Skövde, alternativt kan utvecklas till att ingå i forskningscentrum inom Högskolan. Förutsättningarna för sådant stöd baseras på i vilken mån forskningsgruppens inriktning bedöms få fundamental strategisk betydelse för Högskolan i Skövde. Ansökningar om finansiering för grupper av denna typ görs därför inte inom ramen för forskningscentrum, utan inom ramen för strategiska satsningar.

En forskargrupp som ingår i en forskningsmiljö utanför Högskolan ska i allt väsentligt uppfylla kravet för en forskargrupp i ett fullt utvecklat forskningscentrum, dvs. den ska bestå av 2 professorer eller docenter, 4 disputerade forskare och 10 doktorander.